

ВИЂЕЊЕ УЛОГЕ И БУДУЋИХ АКТИВНОСТИ ВИСОКОГ САВЕТА СУДСТВА

Надлежности Високог савета судства (даље: ВСС) одређене су законом, од којих су, у овом тренутку, по мом мишљењу најважније оне које се односе на избор судија и давање мишљења о изменама постојећих или доношењу нових закона који уређују положај судија, организацију и поступање судова, као и других системских закона које судови примењују или су од значаја за обављање судијске функције.

Пре свега, ВСС треба да одлучи о уставним жалбама неизабраних судија, као о приговорима у поступку реизбора, под условом да Уставни суд одлучи да су измене правосудних закона у сагласности са Уставом.

Сматрам да ВСС, у складу са својим законским надлежностима, пре тога треба да преиспита функционалност мреже судова успостављене са 01.01.2010. године и у вези са тим да још једном процени потребан број судија за нормално функционисање правосудног система.

Приликом избора судија за Основне судове није се водило рачуна о одговарајућој заступљености судија из ранијих Општинских судова, где су сада формиране судске јединице Основних судова, па уз захтев да се предмети додељују у рад судијама случајним избором имамо ситуацију да судије Основних судова и предмети у којима они поступају свакодневно путују у судске јединице, што односи велику енергију и проузрокује трошкове. О безбедности судија да и не говоримо.

Тако на пример, судија Основног суда у Ваљеву, који поступа у грађанској материји, иако је распоређен у седишту суда, данас путује са предметом у Судску јединицу у Мионици, јер тамо нема довољно судија (из ранијег Општинског суда у Мионица за судију Основног суда у Ваљеву изабран је само један судија из тог суда), док истовремено судије из Судске јединице у Лајковцу путују у Судску јединицу у Убу, а из Судске јединице у Љигу у Ваљево, у седиште Основног суда. При том, дешава се да странкама и другим учесницима у поступку није увек јасно где се суђења одржавају. То је свакодневна слика нашег правосуђа.

С друге стране, због смањења броја судија, реч је о Основним судовима, дошло је до знатног повећања броја предмета по судијама, па тако истражне судије и судије које поступају у првостепеној кривичној и грађанској материји сада имају у раду, како-где и по неколико стотина предмета, па се с тога оправдано поставља питање успешности борбе против криминала, као и питање задовољења основних принципа правичног суђења, односно суђења у разумном року.

Када је реч о ефикасности другостепених судова, довољно говори податак из Билтена Апелационог суда у Београду да у другостепеној грађанској материји,

гледано у просеку по судији, од месечног прилива предмета судија, испуњавајући при том одређену норму у раду, месечно реши приближно само половину од месечног прилива, а када се узме затечени број предмета на почетку рада тог суда, јасно је да се са постојећим бројем судија тешко може доћи до ажурности.

Због свега тога сматрам да ВСС, после свеобухватне и објективне анализе начина функционисања правосуђа, треба да предложи измене правосудних закона на тај начин, најпре да се поново успоставе Основни судови у оним местима тамо где су раније постојали Општински судови, у којима по природи ствари судови и треба да постоје, узимајући у обзир традицију, значај места и до сада показани број судских предмета. Тако би се повећао број судија у Основним судовима. Залажем се и за проширивање надлежности Виших судова, на рачун надлежности Апелационих судова. Према томе, неопходно је повећати и број судија у другостепеним судовима.

Новчани износи као меродавни за изјављивање ревизије у имовинско правним споровима превисоко су одређени и као такви једноставно не одговарају садашњем друштвено економском стању. Изменама процесних закона и смањењем тих износа могло би се говорити о повећању броја судија у Врховном касационом суду.

Тек када се број судија повећа на овај начин, може се приступити решавању од приговорима неизабраних судија, као приоритетном послу.

Десиће се и да приговори буду основани, али да једноставно у судовима неће бити слободних судијских места. Једно од решења могло би бити пензионисање тих судија под часним условима, па би у том смислу могло да се размотри предлагање посебног закона.

Када је реч о избору, односно предлагању Народној скупштини кандидата за избор судија приликом првог избора на судијску функцију, неопходно је цео поступак учинити што транспаретнијим, како би тако омогућила доследна примена прописаних критеријума за избор. У том смислу предлагем да свака одлука о избору односно напредовању судија буде образложена и да садржи оцену о сваком од пријављених кандидата.

Положај судије је несумљиво тежи него раније, не само због повећаног обима посла и отежаних услова рада.

Примера ради, у предлогу Закона о адвокатури (предлог Владе објављен на сајту Народне скупштине Републике Србије) у чл.6. тачка 10. стоји да је један од услова за доношење одлуке о упису у именик адвоката и протек најмање 2 године од престанак правосудне функције или јавне функције у органу управе ако је кандидат на таквој функцији био. Закони о адвокатури држава у окружењу (Црне Гора, Хрватска, Словенија и др.) ни на који начин судијама не ограничавају приступ адвокатури.

Јасно је одмах, уколико закон са таквом одредбом буде донет, да су врата адвокатуре заувек затворена за судије који због замора од судијског посла нису више у стању да обављају тај посао, односно којима судијска дужност престане из других разлога.

Није ми познато да је ВСС имао примедбе на закон у том делу, нити да су судови узимали учешће у јавној расправи поводом предлагања тог закона.

Што се тиче материјалног положаја судија, у садашњем друштвеном тренутку било би непоштено инсистирати на већим платама, али зашто не примањивати принцип награђивања оног судије који у свом раду премаши задате норме.

Судија по закону углавном не може да се бави било којим другим пословима којима би могао да стиче додатне приходе, па када је већ тако, заложио бих се да законско решење којим би се омогућило да судија приликом одласка у пензију има пензију у висини његове последње плате.

Могло би се о улози и будућим активностима ВСС говорити и боље и више од овога, али за сада само толико, јер за боље и више није било довољно времена.

У Ваљеву, 1 марта 2011. године

**КАНДИДАТ ЗА ЧЛАНА ВСС
Душан Живковић,
судија Основног суда у Ваљеву**